

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 5 luvun 34 §:n ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi poliisilain 5 luvun 34 §:ää ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:ää peitetoiminnan laajentamisesta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poliisilaissa ja pakkokeinolaissa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisesta yhdenmukaisesti niin, että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä.

Esityksen tavoitteena on osaltaan parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevat säännökset ovat mahdollisimman yhdenmu-  
kaisia.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

---

## SISÄLLYS

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....                       | 1  |
| PERUSTELUT .....                                           | 3  |
| 1 Asian tausta ja valmistelu .....                         | 3  |
| 1.1 Tausta .....                                           | 3  |
| 1.2 Valmistelu .....                                       | 3  |
| 2 Nykytila ja sen arviointi.....                           | 3  |
| 3 Tavoitteet .....                                         | 5  |
| 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....                   | 5  |
| 4.1 Keskeiset ehdotukset.....                              | 5  |
| 4.2 Pääasialliset vaikutukset.....                         | 6  |
| 5 Lausuntopalaute .....                                    | 6  |
| 6 Säännöskohtaiset perustelut .....                        | 6  |
| 6.1 Poliisilaki .....                                      | 6  |
| 6.2 Pakkokeinolaki .....                                   | 7  |
| 7 Voimaantulo .....                                        | 8  |
| 8 Toimeenpano ja seuranta .....                            | 8  |
| 9 Suhde muihin esityksiin.....                             | 8  |
| 10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys .....         | 9  |
| LAKIEHDOTUKSET .....                                       | 11 |
| 1 Laki poliisilain 5 luvun 34 §:n muuttamisesta .....      | 11 |
| 2.Laki pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta.....   | 12 |
| LIITE .....                                                | 14 |
| RINNAKKAISTEKSTIT .....                                    | 14 |
| 1. Laki Poliisilain 5 luvun 34 §:n muuttamisesta .....     | 14 |
| 2. Laki Pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta ..... | 16 |

## PERUSTELUT

### 1 Asian tausta ja valmistelu

#### 1.1 Tausta

Eduskunnassa käsiteltiin hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaityksessä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 15/2025 vp). Rajavartiolaitykselle ehdotettiin muun muassa yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan ja sen laajentamisen toimivaltuuksia. Eduskunta hyväksyi 3.6.2025 hallituksen esitykseen HE 15/2025 vp sisältyvät lakiehdotuksen rikostorjunnasta Rajavartiolaityksessä annetun lain muuttamisesta sekä muut lakiehdotukset.

Eduskuntakäsittelyn yhteydessä hallintovaliokunnan saamasta selvityksestä ilmeni, että poliisilla ei ole oikeutta ehdotetun tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamiseen, kun kyseessä on törkeä laittoman maahantulon järjestäminen. Valiokunta on aiemmissa PTR-viranomaisten (poliisi, Tulli ja Rajavartiolaityksessä) toimivaltuuksia koskevissa kannanotoissaan (mm. HaVM 1/2024 vp—HE 107/2023 vp) pitänyt perusteltuna, että salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Samoin valiokunta on todennut, että esitutkintaviranomaisten käytössä olevien tiedonhankintakeinojen yhdenmukainen sääntely on keskeistä toimivan viranomaisyhteistyön näkökulmasta.

Hallintovaliokunta piti tärkeänä lähtökohtana Rajavartiolaityksen tiedonhankinta- ja pakkokeinojen vastaavuutta poliisin ja Tullin kanssa. Lainsäädännön yhdenmukaistamistarve liittyy 1.9.2025 voimaantulevaan rikostorjunnasta Rajavartiolaityksessä annetun muutoslakiin ja erityisesti yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan toimivaltuuksiin poliisilaissa ja pakkokeinolaissa.

#### 1.2 Valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sisäministeriön poliisiosastolla virkatyönä.

Hallituksen esitysluonnos oli lausuntokierroksella xx.8.–xx.9.2025. Sisäministeriö pyysi lausuntoa seuraavilta tahoilta, joista tähdellä (\*) merkityt antoivat lausunnon:

### 2 Nykytila ja sen arviointi

Poliisilaissa yksinomaan verkossa tapahtuvasta peitetoiminnasta säädetään poliisilain 5 luvun 28 §:n 3 momentissa, jonka mukaan poliisilla on oikeus kohdistaa rikoksen estämiseksi henkilön peitetoimintaa tietoverkossa, jos henkilön lausumien tai muun käyttäytymisen perusteella voidaan perustellusti olettaa hänen syyllistyvän sellaiseen rikokseen, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Pakkokeinolaissa vastaava säännös on pakkokeinolain 10 luvun 27 §:n 3 momentissa, jonka mukaan poliisi saa kohdistaa epäiltyyn peitetoimintaa tietoverkossa, jos tätä on syytä epäillä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Peitetoiminnan laajentamisesta säädetään poliisilain 5 luvun 34 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan, jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa peitetoiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan rikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa

peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen estämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi. Pykälän 2 momentin mukaan, jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Pakkokeinolaissa vastaava säännös on pakkokeinolain 10 luvun 33 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan, jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että sen käytön perusteena olevan rikoksen lisäksi on syytä epäillä peitetoiminnan kohteena olevan tehneen muun siihen välittömästi liittyvän 27 §:n 2 momentissa tarkoitetun rikoksen, jonka selvittämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen selvittämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi. Pykälän 2 momentin mukaan, jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä 27 §:n 2 momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 34 g §:ssä säädetään yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamisesta. Kyseinen pykälä tuli voimaan 1.9.2025. Pykälän 1 momentin mukaan, jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvan rikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun pakkokeinolain 10 luvun 3 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvaan rikokseen tai törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen, tehtävää suorittava rajavartiomies saa laajentaa yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan koskemaan myös sitä. Edellytyksenä on lisäksi, että peitetoiminnan välitön laajentaminen on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Toiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta keskusrikospoliisin päällikön ratkaistavaksi. Pykälän 2 momentin mukaan, jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän pakkokeinolain 10 luvun 3 §:ssä tai poliisilain 5 luvun 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvaan rikokseen tai törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen, tehtävää suorittava rajavartiomies saa laajentaa yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Edellytyksenä on lisäksi, että peitetoiminnan välitön laajentaminen on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Toiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta keskusrikospoliisin päällikön ratkaistavaksi. Pykälän 3 momentin mukaan, jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän

peitetoiminnan laajentamisessa on kyse muun kuin Rajavartiolaitoksen tutkittavaksi kuuluvan rikoksen estämisestä ja toiminnan toteuttajana on poliisi, toiminnan laajentamista koskevassa asiassa noudatetaan poliisilain 5 luvun 34 §:ää.

Rikostorjunnasta Tullissa annetun lain (623/2015) 31 §:ssä säädetään peitetoiminnan laajentamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan, jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan tullirikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun 23 §:n 2 momentissa tai poliisilain 5 luvun 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikokseen, tehtävää suorittava virkamies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös sitä. Edellytyksenä on lisäksi, että peitetoiminnan välitön laajentaminen on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Toiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta päättäneen tullimiehen ratkaistavaksi. Pykälän 2 momentin mukaan, Jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän 23 §:n 2 momentissa tai poliisilain 5 luvun 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuun rikokseen, tehtävää suorittava toimivaltainen virkamies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Edellytyksenä on lisäksi, että peitetoiminnan välitön laajentaminen on tarpeen rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi. Toiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta päättäneen tullimiehen ratkaistavaksi. Pykälän 3 momentin mukaan, jos yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentamisessa on kyse muun kuin tullirikoksen estämisestä ja toiminnan toteuttajana on poliisi, toiminnan laajentamista koskevassa asiassa noudatetaan poliisilain 5 luvun 34 §:ää.

Nykyisin poliisin tekemään yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaan peitetoimintaan sovelletaan voimassa olevan poliisilain 5 luvun 34 §:ää ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:ää. Kummassakaan säännöksessä ei säädetä yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentamisesta yhtä seikkaperäisesti kuin rikostorjunnasta Tullissa annetun lain 31 §:ssä ja 1.9.2025 voimaan tullessa rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 34 g §:ssä. Hallintovaliokunta on pitänyt tärkeänä lähtökohtana Rajavartiolaitoksen tiedonhankinta- ja pakkokeinojen vastavuutta poliisin ja Tullin kanssa. Lainsäädännön yhdenmukaistamistarve liittyy erityisesti yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan toimivaltuuksiin poliisilaissa ja pakkokeinolaissa (HaVM 13/2025 vp, s. 3–4).

### **3 Tavoitteet**

Esityksen tavoitteena on osaltaan parantaa rikostorjunnan tilaa ja varmistaa, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä.

### **4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset**

#### **4.1 Keskeiset ehdotukset**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilain 5 luvun 34 §:ää ja pakkokeinolain 10 luvun 33 §:ää peitetoiminnan laajentamisesta niin, että poliisilla olisi oikeus laajentaa yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa sellaisten rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi, joiden perusteella poliisilla on muutoinkin oikeus käyttää yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa.

## 4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksellä ei tule olemaan merkittäviä vaikutuksia.

Muutokset tulee kuitenkin huomioida viranomaisten olemassa ja rakenteilla olevissa asiankäsitteilyjärjestelmissä, joihin poliisin toimenpiteet kirjataan ja joissa niitä hallinnoidaan. Ehdotuksista voidaan arvioida aiheutuvan järjestelmiin vähäisiä muutostarpeita ja tästä seuraa mahdollisia kustannuksia.

## 5 Lausuntopalaute

-

## 6 Säännöskohtaiset perustelut

### 6.1 Poliisilaki

34 §. Peitetoiminnan laajentaminen. Pykälään lisättäisiin uudet 3 ja 4 momentit.

Uuden 3 momentin mukaan, jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenisi, että voidaan perustellusti olettaa peitetoiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan rikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun 28 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen estämistä. Peitetoiminnan laajentaminen olisi kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa koskevassa päätöksessä olisi yksilöitävä peitetoiminnan kohteena oleva henkilö ja se poliisin tutkittavaksi kuuluvat rikos, jonka estämiseksi yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa saadaan suorittaa. Toiminnan aikana on mahdollista, että yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan kohteena oleva henkilö paljastaa esimerkiksi tehneensä muunkin kuin päätöksessä mainitun tiedonhankinnan perusteena olevan rikoksen. Jos yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa toteuttava virkamies saisi täysin rajoituksetta päättää tiedonhankinnasta momentissa tarkoitettussa tilanteessa, menettäisivät tätä peitetoimintaa koskevat edellytykset merkityksensä ja päätöksen yksinomaan tietoverkossa tehtävästä peitetoiminnasta tekisi tosiasiallisesti peitehenkilönä tietoverkossa toimiva henkilö. Tilanne voi olla joka tapauksessa yllättävä ja ainutkertainen siinä merkityksessä, ettei tiedonhankinta ole enää myöhemmin mahdollista.

Momentin mukaan rikoksen tulisi liittyä välittömästi siihen rikokseen, jonka estämiseksi yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa toteutetaan. Uuden rikoksen tulisi olla myös sellainen rikos, johon lupa voitaisiin myöntää. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa päätös koskee törkeää huumausainerikosta ja yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan aikana ilmenee, että peitetoiminnan kohteen olisi perusteltua syytä olettaa syyllistyvän myös huumausainerikokseen. Laajentaminen tulisi lisäksi kysymykseen vain tilanteessa, jossa uuden rikoksen estämiseksi olisi tarve yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan välittömään laajentamiseen. Jos peitehenkilö arvioisi, että asiassa päästäisiin myöhemmin uudelleen tulokselliseen tiedonhankintaan, ei tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa saisi välittömästi laajentaa.

Peitetoimintaa suorittavan poliisimiehen päätös olisi kirjattava ja se olisi myös saatettava niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua peitetoiminnasta päättäneen 32 §:n 1 momentissa tarkoitetun poliisimiehen päätettäväksi.

Uuden 4 momentin mukaan, jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenisi, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän 28 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka esittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saisi laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Momentin tarkoittamissa tapauksissa menettely ja toimintaperiaatteet vastaisivat 3 momentin perusteluissa esitettyä. Yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentaminen koskisi kuitenkin sellaista henkilöä, joka ei ole alkuperäisessä yksinomaan tietoverkossa tehtävää peitetoimintaa koskevassa päätöksessä tiedonhankinnan kohteena. Laajentamisen ensi vaiheessa päätöksen tekijänä olisi peitetoimintaa tietoverkossa toteuttava poliisimies, jonka olisi kuitenkin saatettava asia ilman aiheetonta viivytystä peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

## **6.2 Pakkokeinolaki**

33 §. Peitetoiminnan laajentaminen. Pykälän 2 momentista poistettaisiin viimeinen virke ja pykälään lisättäisiin uudet 3 ja 4 momentit. Pykälän 2 momentin viimeinen virke olisi tarpeeton uusien 3 ja 4 momentin takia.

Uuden 3 momentin mukaan, jos 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenisi, että sen käytön perusteena olevan rikoksen lisäksi on syytä epäillä peitetoiminnan kohteena olevan tehneen muun siihen välittömästi liittyvän 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun rikoksen, jonka selvittämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen selvittämistä. Peitetoiminnan laajentaminen olisi kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Yksinomaan tietoverkossa tapahtuvaa peitetoimintaa koskevassa päätöksessä on yksilöitävä rikoksesta epäilty henkilö ja se rikos tai ne rikokset, joiden selvittämiseksi peitetoimintaa saadaan suorittaa. Toiminnan aikana on mahdollista, että peitetoiminnan kohteena oleva henkilö paljastaa esimerkiksi tehneensä muunkin kuin päätöksessä mainitun epäillyn rikoksen.

Mikäli peitetoimintaa suorittava virkamies saisi täysin rajoituksetta päättää tiedonhankinnasta momentissa tarkoitetussa tilanteessa, menettäisivät peitetoimintaa koskevat edellytykset merkityksensä ja päätöksen peitetoiminnasta tekisi tosiasiallisesti peitehenkilö. Tilanne voi olla joka tapauksessa yllättävä ja ainutkertainen siinä merkityksessä, ettei tiedonhankinta ole enää myöhemmin mahdollista.

Momentin mukaan rikoksen tulisi lisäksi liittyä välittömästi siihen rikokseen, jota yksinomaan tietoverkossa tehtävällä peitetoiminnalla ollaan selvittämässä. Uuden rikoksen tulisi olla myös rikos, johon lupa voitaisiin myöntää. Esimerkkinä voidaan mainita tilanne, jossa päätös koskee törkeää huumausainerikosta, ja peitetoiminnan aikana ilmenee, että peitetoiminnan kohdetta olisi syytä epäillä samaan rikoskokonaisuuteen liittyvästä huumausainerikoksesta.

## *Luonnos*

Laajentaminen tulisi lisäksi kysymykseen vain tilanteessa, jossa uuden rikoksen selvittämiseksi olisi tarve yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan välittömään laajentamiseen. Jos peitehenkilö arvioisi, että asiassa päästäisiin myöhemmin uudelleen tulokselliseen tiedonhankintaan, ei peitetoimintaa saisi välittömästi laajentaa.

Peitetoimintaa suorittavan poliisimiehen päätös olisi kirjattava ja se olisi myös saatettava niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua peitetoiminnasta päättäneen 31 §:n 1 momentissa tarkoitetun virkamiehen päätettäväksi.

Uuden 4 momentin mukaan, jos 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmeni, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä 27 §:n 3 momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen olisi kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi sen ratkaisemiseksi, ovatko mainitussa momentissa tarkoitetut peitetoiminnan edellytykset olemassa.

Momentin tarkoittamissa tapauksissa menettely ja toimintaperiaatteet vastaisivat 3 momentin perusteluissa esitettyä. Yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan laajentaminen koskisi kuitenkin sellaista henkilöä, joka ei ole alkuperäisessä peitetoimintapäätöksessä tiedonhankinnan kohteena. Laajentamisen ensi vaiheessa päätöksentekijänä olisi 31 §:n 1 momentissa tarkoitettu poliisimies.

## **7 Voimaantulo**

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian niiden hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

## **8 Toimeenpano ja seuranta**

Lain voimaantulon jälkeistä toimeenpanoa varten ei ole tarpeen suunnitella erityisiä toimia, koska kyse asiallisesti vähäisestä muutoksesta ja enemmän oikeustilaa selventävästä muutoksesta.

## **9 Suhde muihin esityksiin**

Sisäministeriössä on vireillä seuraavat lainsäädäntöhankkeet, joissa ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia:

- Poliisilain osittaisuudistus; Poliisin toimivaltuudet miehittämättömän ilma-aluksen, muun kulkuneuvon tai laitteen kulkuun puuttumisessa (SM009:00/2025)
- Siviilitiedustelulainsäädännön ja poliisin henkilötietolain 7 luvun tarkistaminen (SM061:00/2023)
- Lainsäädäntöhanke poliisin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (SM047:00/2023)
- Lainsäädäntöhanke poliisin rekisteriin tallennettuja biometrisia tietoja koskevan sääntelyn muuttamiseksi (SM048:00/2023)

Näiden esitysten käsittely täytyy sovittaa yhteen eduskunnassa.

## **10 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys**

Perustuslain 10 §:ssä säädetään yksityiselämän suojasta. Säännöksen lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mieltävaltaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä.

Perustuslakivaliokunta toisti uuden poliisilain säätämisen yhteydessä jo ennen perusoikeusuu-  
distusta esitetyn (PeVL 15/1994 vp, s. 1/II) luonnehdinnan, jonka mukaan "poliisilaki on tyy-  
pillisesti sellainen säädös, joka voi herkästi joutua ristiriitaan kansalaisten perusoikeuksien, var-  
sinkin klassisten vapausoikeuksien kanssa" (PeVL 67/2010 vp, s. 2—3). Valiokunta korosti  
tuolloin myös edelleen sitä, että perusoikeusuu-  
distuksen jälkeen viimeistään on vakiintunut kä-  
sitys, että perusoikeuksien rajoittamisen sallittavuutta tulee arvioida paitsi yksittäisiin perusoi-  
keussäännöksiin mahdollisesti sisältyvien lakivarausten kannalta myös perusoikeuksien rajoit-  
tamista koskevien yleisten oppien mukaisesti (PeVM 25/1994 vp, s. 4—6).

Perustuslakivaliokunta on käsitellessään pakkokeinolain sääntelyä todennut, että kyseessä on  
perus- ja ihmisoikeusherkkä sääntelykohde, jossa on sovitettava yhteen perus- ja ihmisoikeuk-  
sien turvaamia seikkoja rikosten selvittämisen ja muiden vastaavien painavien yhteiskunnallis-  
ten intressien kanssa ja jossa korostuvat vaatimukset sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkara-  
jaisuudesta, välttämättömyydestä sekä oikeusturvasta. Lisäksi vaatimuksella sopusoinnusta Eu-  
roopan ihmisoikeussopimuksen kanssa, sellaisena kuin sopimuksen sisältö täsmentyy Euroopan  
ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä, on tällaisessa sääntelyssä suuri merkitys.  
(PeVL 98/2022 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että pakkokeinojen ja esitutkinnan sään-  
telylle on ollut ominaista kehitys, jossa toimivaltuuksia lisätään tai niitä laajennetaan vähittäin.  
Lainmuutoksilla toteutettavat toimivallan laajennukset voivat sinänsä olla vähäisiä, mutta vält-  
tämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa on otettava huo-  
mioon myös jo aiemmin säädetyt valtuudet. Vähäinenkin laajennus toimivaltuuteen, jonka pe-  
rustuslakivaliokunta on aikaisemmassa lausunnossa arvioinut olevan valtiosääntöoikeudelli-  
sesti moitteeton, voi antaa aiheita muuttaa välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointia.  
(PeVL 98/2022 vp, s. 2; PeVL 99/2023 vp, s. 2).

Perusoikeuksien rajoitusperusteiden tulee olla hyväksyttäviä. Rajoittamisen tulee olla painavan  
yhteiskunnallisen tarpeen vaatima, kuten esimerkiksi muiden perusoikeuksen tai muun paina-  
van yhteiskunnallisen intressin turvaaminen. Perusoikeusrajoitusten on oltava suhteellisuusvaa-  
timuksen mukaisia. Rajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavutta-  
miseksi. Rajoitus on sallittu ainoastaan, jos rajoituksen taustalla oleva tavoite ei ole saavutetta-  
vissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin. Rajoitus ei saa mennä myöskään pidem-  
mälle kuin on perusteltua, kun otetaan huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen  
intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään (PeVM 25/1994, s. 5).

Yleisten rajoitusedellytysten perusteella esitutkintavirkamiehen toimenpiteen kohteena olevan  
henkilön perusoikeuksiin kohdistuvat rajoitukset eivät saa olla ristiriidassa Suomen kansainvä-  
listen ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvat-  
tava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Merkityksellinen on erityisesti yleisso-  
pimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan ihmisoikeussopimus, EIS;  
SopS 18 ja 19/1990; sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna SopS 71 ja 72/1994, SopS  
85 ja 86/1998, SopS 8 ja 9/2005, SopS 6 ja 7/2005 sekä SopS 50 ja 51/2010). Lisäksi merkitystä  
on erityisesti kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevalla kansainvälisellä

### *Luonnos*

yleissopimuksella (SopS 7 ja 8/1976; KP-sopimus). Euroopan ihmisoikeussopimuksen kannalta erityisen merkityksellisiä artikloita tässä esityksessä tehtävän tarkastelun kannalta on sopimuksen 5 artikla oikeudesta vapauteen ja turvallisuuteen sekä 8 artikla oikeudesta nauttia yksityis- ja perhe-elämän kunnioitusta, 10 artikla sananvapaudesta ja 13 artikla oikeudesta tehokkaaseen oikeussuojakeinoon. KP-sopimuksen kannalta merkityksellisiä määräyksiä ovat tehokkaita oikeussuojakeinoja koskeva 2 artikla, oikeutta vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen koskeva 9 artikla ja yksityiselämän, perheen, kodin tai kirjeenvaihdon suoja koskeva 17 artikla.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä (erityisesti Weber ja Saravia v. Saksa, 29.6.2006, kohta 95, Liberty ja muut v. Yhdistynyt Kuningaskunta, 1.10.2008, kohta 59—60, Zakharov v. Venäjä, 4.12.2015, kohta 229—230 ja Szabó ja Vissy, 12.1.2016, kohta 89) on korostettu muun muassa toimivaltaperusteiden täsmällistä ja ennakoitavaa laintasoista määrittelyä, välttämättömyyskriteerin tiukkaa tulkintaa, objektiivisia perusteita välttämättömien tietojen saamiselle, tuomioistuimen tai riippumattoman hallinnollisen elimen etukäteisvalvontaa, riippumatonta jälkikäteisvalvontaa ja tuomioistuimessa toteutettavan oikeusturvan saatavuutta.

Esityksen sisältöön vaikuttaa myös perustuslain 2 §:n 3 momentti, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Esityksen tavoitteena on, että salaisia tiedonhankintakeinoja ja salaisia pakkokeinoja koskevia säännöksiä uudistetaan yhdenmukaisesti ja että sääntely on tältä osin mahdollisimman samansisältöistä. Yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitet toiminnan laajentamista koskeva poliisilain ja pakkokeinolain sääntely yhdenmukaistetaan ja laajentamisesta ehdotetaan säädettäväksi aiempaa täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin.

### *Ponsi*

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset: /

1.

**Laki**

**poliisilain 5 luvun 34 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
lisätään poliisilain (872/2011) 5 luvun 34 §:ään 3 ja 4 momentti seuraavasti:

5 luku

**Salaiset tiedonhankintakeinot**

34 §

*Peitetoiminnan laajentaminen*

---

Jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa peitetoiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan rikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun 28 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen estämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän 28 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

2.

## Laki

### pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 33 §:n 2 momentti, sekä  
*lisätään* 10 luvun 33 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

#### 10 luku

#### Salaiset pakkokeinot

#### 33 §

##### *Peitetoiminnan laajentaminen*

---

Jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä 27 §:n 2 momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi sen ratkaisemiseksi, ovatko mainitussa momentissa tarkoitetut peitetoiminnan edellytykset olemassa.

Jos 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että sen käytön perusteena olevan rikoksen lisäksi on syytä epäillä peitetoiminnan kohteena olevan tehneen muun siihen välittömästi liittyvän 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun rikoksen, jonka selvittämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen selvittämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.

Jos 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä 27 §:n 3 momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi sen ratkaisemiseksi, ovatko mainitussa momentissa tarkoitetut peitetoiminnan edellytykset olemassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

---

*Luonnos*

Helsingissä x.x.20xx

**Pääministeri**

**Etunimi Sukunimi**

..ministeri Etunimi Sukunimi

## Laki

### Poliisilain 5 luvun 34 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
lisätään poliisilain (872/2011) 5 luvun 34 §:ään 3 ja 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

5 luku

5 luku

**Salaiset tiedonhankintakeinot**

**Salaiset tiedonhankintakeinot**

34 §

34 §

*Peitetoiminnan laajentaminen*

*Peitetoiminnan laajentaminen*

---

*Jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa peitetoiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän sen käyttämisen perusteena olevan rikoksen lisäksi siihen välittömästi liittyvään muuhun 28 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen estämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluessa tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.*

*Jos 28 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että voidaan perustellusti olettaa muun kuin toiminnan kohteena olevan henkilön syyllistyvän 28 §:n 3 momentissa tarkoitettuun rikokseen, jonka estämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies*

*Voimassa oleva laki*

*Luonnos*

*Ehdotus*

*saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*

---

## Laki

### Pakkokeinolain 10 luvun 33 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 33 §:n 2 momentti, sekä  
lisätään 10 luvun 33 §:n 3 ja 4 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

10 luku

10 luku

#### **Salaiset pakkokeinot**

#### **Salaiset pakkokeinot**

33 §

33 §

*Peitetoiminnan laajentaminen*

*Peitetoiminnan laajentaminen*

---

Jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä 27 §:n 2 momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi sen ratkaisemiseksi, ovatko mainitussa momentissa tarkoitettut peitetoiminnan edellytykset olemassa. *Yksinomaan tietoverkossa tehtävän peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen ratkaistavaksi.*

---

Jos peitetoiminnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä 27 §:n 2 momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi sen ratkaisemiseksi, ovatko mainitussa momentissa tarkoitettut peitetoiminnan edellytykset olemassa.

*Jos 27 §:n 3 momentissa tarkoitettun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että sen käytön perusteena olevan rikoksen lisäksi on syytä epäillä peitetoiminnan kohteena olevan tehneen muun siihen välittömästi liittyvän 27 §:n 3 momentissa tarkoitettun rikoksen, jonka selvittämiseksi on välittömästi tehtävä peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös tämän rikoksen selvittämistä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen*

*Luonnos*

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

*vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta peitetoiminnasta päättäneen poliisi-miehen ratkaistavaksi.*

*Jos 27 §:n 3 momentissa tarkoitetun yksinomaan tietoverkossa tapahtuvan peitetoiminnan aikana ilmenee, että on syytä epäillä muun kuin peitetoiminnan kohteena olevan henkilön tekemäksi epäiltyä 27 §:n 3 momentissa tarkoitettua rikosta, jonka selvittämiseksi häneen on välittömästi kohdennettava peitetoimintaa, peitetoimintaa suorittava poliisimies saa laajentaa peitetoiminnan koskemaan myös mainittua henkilöä. Peitetoiminnan laajentaminen on kuitenkin saatettava ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kolmen vuorokauden kuluttua tiedonhankinnan aloittamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi sen ratkaisemiseksi, ovatko mainitussa momentissa tarkoitetut peitetoiminnan edellytykset olemassa.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20*